

Koolieelse lasteasutuse rühma meeskonna töökorralduse uuringud

*Tiia Õun,
Tallinna Ülikool, kasvatusteaduste instituut
tiia.oun@tlu.ee*

Koolieelse lasteasutuse kvaliteet

- ▶ Igal lapsel on õigus kvaliteetsele alusharidusele, hoolimata tema elukohast, rahvusest, keelest või muust eripärast (OECD 2006, Lapse õiguste... 1996).
- ▶ Lasteasutuse kvaliteedi erinevad tegurid avaldavad mõju laste arengule (Howes & Ritchie 2002; LoCasale jt. 2007) ning edasist edukust koolis (Burchinal jt. 2000; Pianta jt. 2002).

Kvaliteedi kontseptsioonid

- ▶ Koolieelse lasteasutuse kvaliteet peab põhinema lapsest lähtuval lähenemisel, mis arvestaks laste arengu, õiguste ja huvidega (EUROCHILD 2010).
- ▶ Lasteasutuse kvaliteedi kontseptsioonides eristatakse struktuuri ja protsessi tegureid (Chandler 2006; Esch et al. 2006; OECD 2006; Ramey & Ramey 2006; Tietze 1998).

Kvaliteedi näitajad

- ▶ Struktuurikvaliteedi aspektid on rühma suurus, pedagoogilise personali arv rühmas, personali kvalifikatsioon, ruumilised tingimused.
- ▶ Protsessikvaliteet hõlmab kõiki suhteid ja kogemusi, mida laps lasteaia sotsiaalses ja ruumilis-materiaalses keskkonnas läbi elab. Pedagoogiliste protsesside alla kuuluvad õpetajate ja laste suhted, õppeprotsessi läbiviimine, tegevusteks ja mänguks vajalik sisustus, lapse turvalisus, vanematega koostöö, õpetaja professionaalsuse toetamine.

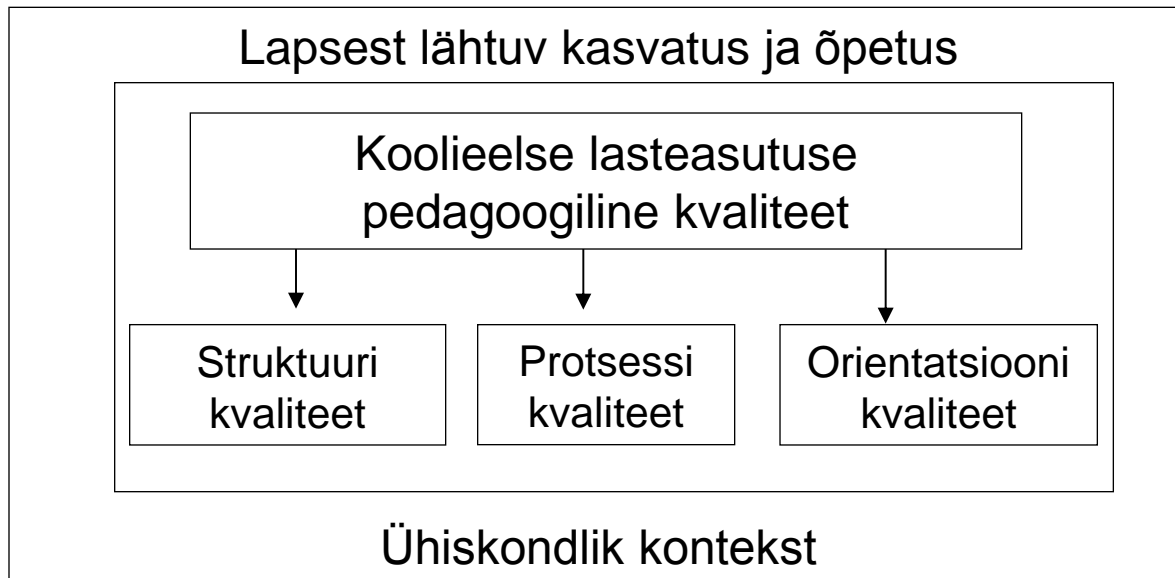

Pedagoogiline kvaliteet

- ▶ Rõhutamaks lapsest lähtuvat lähenemisviisi kvaliteedi määratlemisel, on hakatud kasutama mõistet lasteasutuse pedagoogiline kvaliteet (Pramling Samuelsson, Sheridan, Williams 2006; Sheridan 2001, Sheridan, Schuster 2001, Tietze 1998)
- ▶ Pedagoogilise kvaliteedi kontseptsiooni puhul on prioriteediks lapse heaolu ja arenguvõimalused.
- ▶ Lisaks orientatsioonikvaliteet – näitab personali pedagoogide väärtusi ja veendumusi, arusaamu oma pedagoogilisest lähenemisviisist, töö hindamisest, ettekujutusi lapse arenguvajadustest ja sellest, kuidas nad seda toetada saavad (nt ECCOM skaala)

Pedagoogilise kvaliteedi kontseptsioon ja hindamine lasteaias

Uuringute tulemusi rahvusvaheliselt

- ▶ Alushariduse kvaliteet on parem madalama õpetaja-lapse suhtarvu ja väiksema grupi suuruse puhul (Barros, Aguiar 2010, Burchinal *et al.* 1996; Howes, Philip, Whitebook 1992).
- ▶ Pedagoogiliste protsesside sisu ja kvaliteeti mõjutavad õpetaja kvalifikatsioon, ruumide sisustus, õpetaja ja laste arvu suhe (Rao *et al.* 2003).
- ▶ Lasteasutustes, kus õpetajatel on kõrgem haridus ja kõrgem palk, on ka alushariduse kvaliteet kõrgem (Cost, Quality and Outcomes 1995).

Uuringute tulemusi

- ▶ Laste juhendamise kvaliteet on seotud laste keeleliste ja matemaatiliste oskustega (Burchinal, Vandergrift, Pianta, Mashburn 2010).
- ▶ Lapse ja õpetajavahelise suhte kvaliteet mõjutab lapse sotsiaalset kompetentsust (Burchinal 2010).

Uuringute tulemusi Eestis

- ▶ Uuring „Lasteaiaõpetajate tööaeg ja tööülesanded“ (L. Lauri 2012), 137 õpetajat

Tööülesannete maht

- ▶ 75,2% lasteaiaõpetajate hinnangul on tööülesandeid palju, 21,9% vastajate arvates on tööülesandeid keskmiselt
- ▶ Lisatud: liigne dokumenteerimine, juhtkond ei abista, liiga palju erivajadustega lapsi, liiga palju lapsi

Liigsed tööülesanded

Dubleeriva ja ülemäärase dokumentatsiooni täitmine	14
Koristus- ja remonditööd, õueala korrashoid	10
Sotsiaaltöö (lapse tervis, -hügieen, -eneseteenindamine, unustamine)	6
Arenguvestlused	5
Arengu- ehk kasvumapi koostamine	4
Lastevanemate nõustamine	3
Administratiivsed ülesanded / lasteaia töökorralduse tutvustamine vanemale	3
Erivajadusega lapsele arenduskava koostamine	2
Raha kogumine	2

Näide

- ▶ *„Selle asemel, et pidevalt tegeleda laste vaatluste ja nende analüüsidega, saaksin ju tegeleda lapsega, mitte seda kirja pannes, kuidas see laps areneb....“*

Õpetaja tööülesanded

Õpetaja tööülesanded	%
1. Õpetaja koostab nädala, kuu või aasta tegevuskava.	97,8%
2. Õpetaja jälgib ja dokumenteerib laste arengut	97,8%
3. Õpetaja kaasab õppe- ja kasvatustegevusse lapsi ja vanemaid	97,1%
4. Õpetaja loob lapsest lähtuva, mängulise ning turvalise kasvukeskkonna.	97,1%
5. Õpetaja toetab lapse eetilist käitumist ja algatusvõimet	97,1%
6. Õpetaja tegutseb aktiivse meeskonnaliikmena, osaleb erinevate töögruppide töös ning asutuse ühiskoolitustel	97,1%
7. Õpetaja arvestab õppe kavandamisel riikliku ning õppeasutuse õppekava ja arengukava eesmärke	96,4%
8. Õpetaja täidab õppe- kasvatustegevuse alast päevikut tegevuste toimumise päeval	96,4%
9. Õpetaja suudab juhendada mängulist õppimist	96,45%
10. Õpetaja ennetab ja lahendab konflikte	96,4%

Õpetaja tööülesanded

Õpetaja ülesanded	Tegevus kuulub
1.Õpetaja kuulub erialaliitu	12,4%
2. Õpetaja osaleb hoolekogutöös	45,3%
3. Õpetaja osaleb projektitöös	51,1%
4.Õpetaja osaleb lasteaiaõpetajate seksiooni töös	65,0%
5. Õpetaja tunneb asutuse töökorraldust ja asjaajamist	77,4%
6. Õpetaja koostab koostöös teiste spetsialistidega individuaalse arenduskava	81,0%
7. Õpetaja arvestab mitmekultuurilisest keskkonnast pärit lastega vajadusel rakendabosalise keelekümblyuse meetoodikat	81,0%
8. Õpetaja tunneb oma töövaldkonda reguleerivat seadusandlust ja hariduskorraldust	83,2%
9. Õpetaja oskab avalikult esineda	83,9%
10. Õpetaja võtab osa õppekava koostamisest ja arendamisest kaasates lapsevanemaid ja lapsi.	89,1%

Tööaeg

- ▶ 72,3% vastajatel on teise rühmaõpetajaga kattuv tööaeg, 26,3% vastajatest kattuv tööaeg puudus, 1,5% vastas muu.
- ▶ Kõige enam oli kattuvaks tööajaks 1-2 tundi.

Näide: „...*töötan üksi terve päev rühmas, kattuvat aega teise õpetajaga leiame oma vabast ajast – seega teeme meeletult ületunde*“.

Liigselt ajamahukad ülesanded

Lapse arengu dokumenteerimine, arengumapi koostamine

Analüüsid (enese-, õppe ja kasvatustöö)

Koolivalmiduskaardi koostamine

Arenguvestluste läbiviimine

Nädala-, kuu-, aastategevuskava koostamine

Individaalse arenduskava koostamine

Õppevahendite valmistamine

Väljaspool tööaega tehtavad ülesanded

Õppetegevuste planeerimine ja ettevalmistamine	40,9%
Ühisüritused (peod, matkad, väljasõidud)	37,2%
Arenguvestluste läbi viimine	32,8%
Aruanded, analüüsid	22,6%
Õppevahendite valmistamine	21,9%
Enesetäiendamine	15,3%
Koosolekute korraldamine, osalemine	10,2%
Arengumapide koostamine	7,3%
Projektide kirjutamine	3,0%
Lasteaia arendustegevus	1,5%

Ettepanekud ajakulu ja ületunnitöö vähendamiseks

- ▶ Vähendada dokumente
- ▶ Vähendada laste arvu rühmas
- ▶ Arenguvestlused soovi korral
- ▶ Õpetaja abide kaasamine
- ▶ Vähendada ühisüritusi
- ▶ Koolivalmiduskaarte mitte nõuda
- ▶ Tööaja tõhusam planeerimine (üldtööaja suurendamine)
- ▶ Kattuva tööaja sisseviimine, et rühmas tegeleks lastega 2 täiskasvanut
- ▶ Töötasu suurendamine, ületundide tasutamine
- ▶ Ülesannete delegeerimine – metoodik, õp abi, eripedagoog

Näited

- ▶ *... iga päev peaks olema 2 tundi aega paberitöö tegemiseks (ilma lasteta) tööaja sees..*
- ▶ *.... lastega tegelemiseks rohkem aega; kord kuus peaks õpetajal olema paberitöö päev....*
- ▶ *.... liiga palju lapsi rühmas, ei jõua nendega individuaalselt tegeleda...*

Õpetaja abi tegevus

- ▶ Uuring „Õpetaja abi osalemine koolieelse lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuses“ (M. Pedak, 2012). Vaatlus (n=10)

Hommikune tegevus

- ▶ Suunamine käsi pesema (10)
- ▶ Tolmu pühkimine, koristamine, laua katmine, tualeti ja koridori koristamine, lastele toidu ette tõstmine (8)
- ▶ Õpetajaga päeva arutamine (2)
- ▶ Laste vabamängus osalemine (1)
- ▶ Lapsed tõstavad ise toitu, õp abi abistab (1)

Õppe- ja kasvatustegevus

- ▶ Korra ja järelevalve jälgimine, laste korrале kutsumine
- ▶ Laudade, nõude pesemine, tualeti koristamine (5)
- ▶ Ei viibi rühmas (3)
- ▶ Laste suunamine, abistamine keskustes, abistamine ülesannete täitmisel, koostöö õpetajaga, lastega vestlemine (2)

Vabamäng

- ▶ Tualeti ja rühmaruumi koristus, laudade koristamine, nõude pesemine
- ▶ Laste vabamängus osalemine (5)
- ▶ Lastega vestlemine (3)
- ▶ Õpetajaga tegevuste teemal vestlemine (2)

1 õpetaja töökorralduse mudeli rakendumine

- ▶ Õpetajate hinnangud töökorralduse ja meeskonnatöö osas (A. Hallikas, 2015)
- ▶ 19 õpetajat, fookusgrupi intervjuud
- ▶ Töö saamine läbi kandideerimise, juhtkonnapoolse pakkumise, enda huvi ja soov katsetada uut, enda juhiomaduste teadvustamine.

Õpetaja roll

- ▶ Õpetaja vastutav roll õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel
- ▶ Õpetaja vastutab laste arengu eest
- ▶ Vastutab laste turvalisuse eest
- ▶ Annab vanematele tagasisidet
- ▶ Õpetaja suunab assistente ja delegeerib
- ▶ Koostöö igal tasandil
- ▶ Juhiroll, kaasav juht, meeskonna juht, koostööle suunav

Milline on teie roll õpetajana?

Juht	15
Õpetaja	2
Kaasaja	6
Suunaja	3
Tunnustaja	2
Eestvedaja	8
Innustaja	5
Kooshoidja	4

Näide

- ▶ *... meie juhime, näitame, mida peab tegema, kui assistent tuleb appi siis ta näeb kohe ja küsib, mida ma teen ja siis ma delegeerin talle, mida ta peab ära tegema, suunan teda...*
- ▶ *..Õpetaja õpetab lapsi läbi mängu. Õpetaja saab lastele rohkem tähelepanu pöörata...*
- ▶ *...Meeskonnatöö, see on hästi oluline ja just õpetajal see planeerimise osa, aga läbi viiakse põhimõtteliselt koos...*

Assistendi roll

- ▶ Meeskonnatööd teha koos õpetajaga.
- ▶ Suunab, abistab ja õpetab lapsi läbi mängu
- ▶ Abi õppe- ja kasvatustegevuses
- ▶ Abi korrashoiul, laste hügieeniharjumuste kujundamisel
- ▶ Tagasiside andmine vanemale

Näiteid

- ▶ *...olla innovaatiline, tulla kaasa, teha koostööd, abistada võimalikult palju kaasa laste arendamisele.*
- ▶ *...Assistendid on õpetaja „paremad käed“ nii nõu kui jõuga.*
- ▶ *....Assistendid aitavad õpetajat õppetegevuse läbiviimisel, kuid saavad ka alati sõna sekka öelda planeerimise käigus, annavad päev lõpus lapsevanemale tagasisidet päeva*

Õppetegevuse kavandamine

- ▶ Igal hommikul assistentidega päeva kavandamine
- ▶ Eelmisel päeval/nädalal on peamised asjad kokku lepitud
- ▶ Paindlikkus – lähtume lastest, huvidest
- ▶ Tegevuste läbiviimine väikestes laste gruppides

Näiteid

- ▶ Assistendid ise tunnevad ka huvi, et on Sul näiteks õhtuks mingeid plaane, ise neil juba käed sügelevad, äkki ma saan midagi välja lõigata, äkki midagi ette valmistada, anna tegevust või, mida ma lastega teeksin.
- ▶ ... Lähtun kuukavast, kuid arvestan ka võimalusel laste huvidega. Tegevused on planeeritud keskustesse ning õpetaja ja assistendid on tegevad lastega. Oleme teinud ka nii, et teeme kõik koos kunstitegevust ning jaotame lapsed nõ kolme vahel ära. Nii on hea lapsi juhendada.
- ▶Juba eelmisel päeval arutame assistentidega läbi järgmise päeva tegevused ja selle, millises osas abi on vaja.

Infovahetuse sagedus

Iga päev	15
Jooksvalt	11
Kuidas kunagi	2
Lõunaajal	3
Nädalas kord koosolekul	2
Hommikuti	1
Meili ja telefoni teel õ	3
	2

Oskus delegeerida

Hea	7
Väga hea	4
Rahuldav	5
Alles õpin, kuidas delegeerida	2
Tahan kindlustunde saada	1

Tagasiside eesmärkide täitmisest

Analüüsin ise ennast	6
Lastelt	6
Õppejuhilt	13
Lastevanematelt	6
Kolleegidelt	3
Assistentidelt	4

Päeviku täitmine

Õpetaja	16
Nii õpetaja kui ka assistent	1
See, kes konkreetse tegevuse läbi viib	4

Kuidas tutvustate vanematele plaane

Eliis.ee kaudu	8
Kuuplaan on stendil kättesaadav	15
E-maili teel	4
Koosolekutel	4

Kuidas vanematele tegevus nähtav?

Päeva tegevused on tahvlil/stendil	9
Pildistan õppetegevusi üles	11
Pean blogi	1
Meil on FB-s suletud grupp	1
Kutsun vanemaid osalema	4
Vestlen lastevanematega	3
Arenguestlustel räägime ja analüüsime koos	4
Plaadi peale võtan huvitavad tegevused ja kogu aasta jääb nii lapsele kui vanemale mälestuseks	2
Eliis.ee kaudu	2
Läbi rühma kujundamise, see on seotud kuu teemaga	3
Vanemad saavad osaleda, on kutsutud	2

Kuidas ülesanded on jaotatud?

Ei ole jaotatud	11
Pole jaotatud kindlate tööloikude raames	3
Vastavalt vajadusele	2
Igal hommikul jaotame vastavalt päeva sisule ka tööülesanded	3
Jooksvalt, konkreetseid vajadusi arvestades	3
Teeme täpselt seda, mida hetkel vaja teha on	3
Õpetaja tegeleb rohkem õppe-ja kasvatustööga, assistendid abistavad	4
Igal hommikul jaotame vastavalt päeva sisule ka tööülesanded ära	1
Assistendid on omavahel ära jaganud rohkem meeldivad tegevused, kes teeb parema meelega mida	3

Kuidas saate meeskonnalt tagasisidet?

Jooksvalt	14
Igapäevaselt, suheldes	10
Vestlusringid	1
Probleemid räägime kohe lahti	1
Igapäevased infominutid	1
Palju räägime lastest, nende tegemistest	2
Kohe kui vajadus tekib	2

Kuidas toimub lapse arengu hindamine?

Õpetaja jälgib ja fikseerib	13
Õpetaja konsulteerib assistentidega	3
Õpetaja ja assistendid koos, omavahel jagatakse kõiki tähelepanekuid	7

Kuidas erineb õpekasvatustegevus 2 õp rühma töökorraldusest?

Laste arengust on parem ülevaade	12
Tegutsemas korraga 3 täiskasvanut, mis teeb töö kergemaks	4
Töö väikestes gruppides	6
Saab rohkem teha individuaalset tööd	6
On rohkem võimalusi teha tööd rahulikult lõpuni	2
Õpetaja professionaalsus peab suurem olema	4
Üks inimene juhib kogu meeskonna tööd	3
Tegevusi planeerib ja juhendab üks inimene	3
On täpselt teada, kuhu üks või teine laps on jõudnud	3
Saan rohkem tegeleda erivajadustega lastega, on rohkem aega	3

Mis õppemeetodeid kasutate enam võrreldes 2 õp rühmaga ?

Avastusõpet	6
Lõimin rohkem kui varem	6
Õuesõpet rohkem	10
Loovtegevusi	3
Käpiknukud	1
Osalen palju enam kõikvõimalikel konkurssidel	1
Ei kasuta midagi rohkem ega vähem	2
Kõige rohkem on teistmoodi, et mul on võimalus töötada väikeste gruppidega	4

Mis on positiivne võrreldes 2 õp rühma töökorraldusega?

Parem ülevaade lapse arengust	13
Igapäevaselt rohkem täiskasvanuid rühmas	2
Õppetegevusi on lihtsam läbi viia väikestes gruppides	3
Õpetajal rohkem pingutamist	1
Tean, kus järg on ja jätkan sealt	11
Lastel on turvalisem, kogu aeg on "lemmik" töö	5
Päev on mõnusalt lühike ja saan planeerida oma enda aega	1
Pole enam pikki lõputuid päevi	1
Ma ei väsi enam nii kiiresti	2
Olen oma pere jaoks jälle olemas	2
Töö on uus ja huvitav	6
Vanematelt igapäevane tagasiside on mulle väga oluline	2

Näide

- ▶ : erineb juba sellepärast, et enne me töötasime koos teise õpetajaga ja me planeerisime asju ja kuuplaane, aga ega me siis koos seda läbi ei viinud. Et see tegevus kogu aeg nagu käibki ainult minu silma all, et ma näen, ma tean, mis nad teevad. Selles mõttes on tõesti erinev...

Negatiivne võrreldes 2õp rühma töökorraldusega?

Vastutust on rohkem	9
Dokumentatsiooni täidan üksi	4
Pean üksinda planeerima	5
Pean olema professionaalsem (oskama kõiki valdkondi ühtemoodi hästi)	2
Lastevanematega saan suhelda ainult hommikuti	3
Õpetajal rohkem pingutamist	1
Pole enam nõ "vaba" päeva	2
Lastevanematel on aegajalt probleeme assistentidega suhtlemisel	3
Aegajalt on raske delegeerida	3
Hetkel ei oskagi öelda	5
Pole veel igapäevase tööl käimisega päris harjunud	1

Takistused 1 õp rühma töökorralduses?

Kui meeskond ei toimi	12
Ajanappus	5
Olen enesekindlam	1
Ei julge võtta täit vastutust	2
Kui meeskond pidevalt vahetub	2
Mõnes valdkonnas ei tunne end nii kindlalt kui võiks ja peaks	2

Kas lastevanematele meeldib 1õp rühma töökorraldus?

Jah	11
Ei	1
Ei, sest õpetajaga vähe kontakte	2
Jah, süsteem toimib hästi	3
Neile, kellel on esimene laps, meeldib rohkem, sest puudub võrdlus	3
Lapsevanemad alles harjuvad	1
Neile meeldib, et korraga tööl rohkem inimesi	1

Näide

- ▶*Samuti ei ole suurt vahet näinud, kui me olime kaheõpetaja süsteemi peal, kui inimene tahtis teada, siis ta tuli ja küsis, praegu on täpselt samamoodi, et kui tal on huvi oma lapse kohta, siis ta tuleb ja küsib. Ja ei ole vahet, kas ta küsib minu käest või assistendi käest. Kui on konkreetselt minuga jutuajamist, siis hommikul on alati olemas see võimalus küsida ja rääkida.....*

Õnnestumine

Hea koostöö	15
Minu kuuplaanid muutuvad järjest paremaks	3
Olen enesekindlam	2
Julgen otsustada	2
Meeskonna tööle saamine	3
Saan planeerida ja oma plaane ellu viia	2

Näiteid

- ▶ *..... kui ma enda sisse vaatan, võin ma öelda, et ma olen rahul. Stressi tekitanud ei ole ja hindan, et saame hakkama. Alati on võimalus paremini toimida, tegutseda ja ennast arendada.*
- ▶ *....tunnen, et olen rahul, õpetajaks ma kunagi õppisin ja õpetajaks ma sain. Arenguruumi muidugi on, peabki olema... Hoopis stressivabam ja mõnusam on.*
- ▶ *.... Olen rahul ja alati saab õppida juurde, alati saab kogemusi juurde, aga ma olen väga rahul nii enda kui oma paarilistega.*

